

Verslag Bijeenkomst 2 | externe stakeholders

Masterplan Boornbergum

Datum: 12 februari 2026

Aanwezig: Stakeholders van diverse organisaties: Huurdersbelang Fryslân, Wetterskip Fryslân, Landschapsbeheer Fryslân, Provincie Fryslân, Vitens, Maatschappelijke Onderneming Smallingerland (M.O.S.), Veiligheidsregio Fryslân, Vereniging Dorpsbelangen Boornbergum/Kortehemmen, Huisarts

Gemeente: Projectleider, Stedenbouwkundig medewerker, Adviseur wonen, Beleidsontwikkelaar en uitvoerder duurzame energie, Adviseur mobiliteit, Adviseur ruimtelijke ordening, Adviseur klimaatadaptatie, projectondersteuner

Afwezig: GGD Fryslân, doktersdiensten, Staatbosbeheer, LTO noord, Accolade, It Fryske Gea, Veiligheidsregio Fryslân, Alliander, WoonFriesland, Rijkswaterstaat.

Notulist: Projectondersteuner

1. Opening

Projectleider opent de vergadering, eerst is er een plenair gedeelte met korte herhaling van varianten, en hoe de verdere uitwerking tot nu toe vorm heeft gekregen. Het doel van deze werksessie is een verdiepingsslag van de varianten en mogelijke risico's en aanscherpingen in kaart te brengen.

Terugblik 19 januari

Parallel aan het ROP en de OER wordt gewerkt aan een stedenbouwkundige verkenning naar de ruimtelijke impact van verschillende woningbouwscenario's (200, 400 of 600 woningen). Het streven is om eind dit jaar te komen tot een definitief ROP.

Woensdag 11 februari vond daarnaast een werkgroep plaats met een afvaardiging van inwoners uit Boornbergum, De Wilgen, Kortehemmen en de Drachtster wijken De Trisken en Himsterhout.

(Zie voor meer informatie over het ROP en het OER: [Ruimtelijk Ontwikkelperspectief Smallingerland - Smallingerland](#))

In dit gremium vindt geen besluitvorming plaats voor het aantal woningen, dat vindt in een gemeentebrede setting plaats. Per variant van aantal woningen wordt gekeken naar de effecten die dit heeft op de verschillende aspecten.

Stedenbouwkundige licht de presentatie toe.

Vragen naar aanleiding van de presentatie:

- Vraag van dorpsbelang: It Bynt en de supermarkt worden in één adem genoemd waardoor het klinkt alsof deze op dezelfde locatie zijn, is dat het plan voor de toekomst?

Antwoord gemeente: Er is een plan voor een MFC, hierin zouden beide functies mogelijk

samen kunnen komen, het is vooralsnog het uitgangspunt om beide locaties te behouden (zonder uitspraak te doen over waar de functies komen).

2. Werksessie

Inleiding

Tijdens de werksessie is de voorkeursvariant met 200, 400 en 600 woningen besproken, inclusief de kaart met zoekgebieden: wonen (rood), zonne-energie (geel), landschap (groen) en energielandschap (oranje). Doel van de werksessie was om de externe stakeholders aandachtspunten toe te laten voegen aan de al bestaande aandachtspunten (vanuit de vorige sessie).

Aandachtspunten per partij

Provincie

Energie

- Zon-zoekgebieden: vraag waarom zonnenvelden “los” in het gebied liggen en niet als één groter veld; gemeente geeft aan dat dit voorlopig een denkrichting is en nog keuzes vraagt.
- Zon op agrarische grond: kritisch op inzet van zonne-energie op landbouwgrond (aandachtspunt).

Wonen

- Wat is de behoefte in het dorp.
- Kritisch Provinciale Omgevingsvisie (nog niet vastgesteld): dorpen meer dan 250 inwoners, 10% van uitbreiding van dorp nu. Dorpen moeten ook dorpen blijven. Vooral kijken naar Drachten voor de verstedelijkingsambitie.
- Binnenstedelijk vs dorpen: nadruk op eerst maximaal benutten van Drachten (verdichting, optoppen, splitsen) en dit goed onderbouwen in ROP/OER.
- Richting voorkeurskanten: oost/west als voorkeurskanten, maar zuidkant komt weer in beeld; vraagt om heldere onderbouwing waarom.

Ruimte

- Aard & schaal (10% principe): bewaken dat uitbreiding past bij dorpse schaal en behoefte. Oproep om goed te kijken naar maat en schaal.
- Ruimtelijke kwaliteit: voor de hand liggend om de noordoost hoek te benutten. Daar is dorp ook al eerder gegroeid en ligt ook de uitbreidingsbevoegdheid.
- Aan de westkant kun je het ook voorstellen, die kant is ontwikkeling ook al eerder ingezet.
- Zuidkant: ontstaan dorp zuidelijk lint en mooie groene rand in de overgang naar het open landschap. Geen grote dingen, maar heel kleine clusters. Bij 600 woningen dan gaat het mogelijk schuren.
- Draagvermogen van een dorp ruimtelijk en maatschappelijk gezien, is 600 mogelijk veel en ga je het landschap "opeten".

Wetterskip

- Sportvelden verplaatsen: eerst toetsen of een eventuele nieuwe locatie bodemkundig en waterhuishoudkundig geschikt is, vóórdat we dit als “definitief” op de kaart zetten. De huidige velden hebben onderbemaling. Als we verplaatsen, staan we géén verlaging van de oppervlaktewaterpeilen toe. Dus: kunnen de nieuwe velden dan überhaupt droog blijven?
- Waterberging: input van Wetterskip nog onvoldoende zichtbaar; waterberging moet op plekken komen waar het functioneel bijdraagt (niet alleen “ergens twee blauwe vlakken”).
- Groen beeld: waardering voor het groene karakter, maar er is nog geen verdere verfijning op de voorkeursvariant.
- Afkoppelen en riool: op termijn willen we regenwater in het dorp niet meer via het riool afvoeren, maar richting het nieuwe waterrijke gebied. Wanneer dat kan hangt af van de staat van het huidige riool. Daarom het nieuwe riool, de watergangen en bijhorende

kunstwerken zo dimensioneren dat er bij afkoppeling geen verbreding/aanpassing nodig is.

- Overstorten: nu gebeurt het nog maar een paar keer per jaar, maar door klimaatverandering verwacht je dat dit vaker wordt. Als we overstorten kunnen voorkomen of verminderen, verbetert ook de waterkwaliteit.
- Water-win-locatie: houd er rekening mee dat in deze gebieden de waterpeilen juist omhoog kunnen gaan, vooral richting het veenweidegebied. Waterwinning verlaagt het grondwaterpeil, dus dat moet je compenseren door de peilen in de omgeving op te hogen.

Huurdersbelang

- OV is randvoorwaarde bij sociale woningbouw: bewoners moeten voorzieningen kunnen bereiken; OV-ontsluiting dus niet als bijzaak behandelen.
- Gemeenschapseffect: omvang (200/400/600) beïnvloedt gemeenschap; voor wie bouw je, en wat doet dit met sociale samenhang?
- Doelgroepenmix: voorkeur voor gemengde doelgroep; gemeente noemt 2/3 betaalbaar en 1/3 sociale huur, lokaal is er minder behoefte.
- Toewijzing/doorstroom/urgentie: urgentie en regionale instroom kunnen lokale doorstroom beïnvloeden; sturing via corporatie is beperkt.
- “Bouwen voor doelgroep is niet automatisch wonen door doelgroep”: aantrekkelijkheid en passendheid bepalen wie er daadwerkelijk komt wonen; meenemen in vervolg (bijv. enquêtevragen).
- Zorg vóór bouw: tijdig inzichtelijk maken welke zorgpartijen/voorzieningen per variant realistisch zijn (ouderen zien vaak op tegen verhuizen).

Vitens (drinkwater / grondwater)

- Grondwaterbescherming: zonne- en windenergie in (kansrijk) winningsgebied vraagt strikte randvoorwaarden: letten op materialen (risico waterkwaliteit), niet dieper dan 2 meter onder maaiveld, rekening houden met (mogelijke) toekomstige winning en boringsvrije zone.
- Agrarisch gebruik: grasland/agrarisch heeft (volgens Vitens) de voorkeur rond winning; wonen liever niet “te veel” in winningsgebied. Bij wel bouwen gelden eisen en beperkingen.
- Infiltratie/verdroging: kansen voor mitigatie (infiltratieplekken) meenemen.
- Infrastructuur: zodra woningaantal duidelijk is, vroegtijdig afstemmen over transportleidingen.
- Warmtenetten: risico/ruimteclaim i.c.m. drinkwaterleidingen; dit moet in het voortraject al op tafel (afstandseisen, afstemming via overlegstructuren zoals “Bouwtafel zuinige wijken” waar Vitens bij is betrokken).
- Vitens staat positief tegen over hemelwater afkoppelen en vasthouden in het gebied.
- Zuidkant 150 woningen totaal in 600 variant. Te maken met clusters rond kerk en It Bynt met hogere dichtheid.
- Bij 200 variant wens vanuit bewoners ook graag spreiding.
- Vorige bijeenkomst zuid minst wenselijk: vanuit Vitens wel beperkingen en eisen aan de woningbouw aan de zuidkant. Bijvoorbeeld geen boring en heien etc.
- Invloedssfeer van de onttrekking heeft Vitens in beeld.

Landschapsbeheer Fryslân

- Landschappelijke inpassing: groen gearceerd landschap vraagt een verdere verdiepingsslag: behouden, versterken en waar passend terugbrengen van landschapselementen.
- Kansen om “op te plussen”: natuurwaarden meer het dorp in, nieuwe methodieken die leefbaarheid ondersteunen.

- Samenhang water-landschap: keuzes over waterpartijen en structuren moeten het landschap echt dienen (niet alleen ruimtelijk passen).
- Cultuurhistorie: behoefte aan een dorpsbiografie/cultuurhistorische inventarisatie (o.a. via Smelne's Erfskip); check of elementen als Kabouterbos en historische boerderijen goed zijn meegenomen.

Dorpsbelang Boornbergum & Korteheemmen

- 600 woningen is te veel zegt dorpsbelang.
- Duurzaam en (meer) zelfvoorzienend: maak concreet wat we daar precies mee bedoelen. Denk aan energieopwek, circulariteit en wat dit doet met de netbelasting.
- Auto's en parkeren: voorkom straten vol auto's. Oplossingen zoals parkeerkoffers of zonne-carports zijn kansrijk, maar botsen met de wens voor dicht bij huis te parkeren.
- Voor wie bouwen: wees scherp op de doelgroep. Instroom van buiten heeft effect op dorpsidentiteit en sociale samenhang.
- Lokale toedeling: er is een wens om een deel van de woningen toe te wijzen aan inwoners die al in Boornbergum wonen. Dit hangt af van wet- en regelgeving en het beleid van de woningcorporatie.
- Energie: betrek de energiecommissie actief en plan een gesprek om hun input vroeg op te halen.

Huisartsenzorg

- Er is zorg over een goede plek voor huisartsenzorg; dit is een voorziening die in dit soort plannen vaak wordt vergeten of over het hoofd wordt gezien
- Vanuit regio organisatie gesprek aangaan met regioadviseur.
- Jonge huisartsenpraktijken, kunnen uitbreiden (Nij Beets en Beetsterzwaag)
- Huisartsen zorg kan wel geboden worden.
- Apothekerszorg vanuit huisartsenpraktijken Nij Beets en Beetsterzwaag kan niet geboden worden aan de oostkant (van Boornbergum); dit heeft te maken met de geldende grenzen/kaders. Dan aangewezen op een apotheek in Drachten.
- Huisarts in MFC, prijzen voor huur moeten niet te hoog worden, als we willen dat huisarts in MFC komt.
- Woonvormen met bijvoorbeeld dementie. Dat heeft ook consequenties voor huisartsen.

Veiligheidsregio

- Geen bijzonder risicoprofiel, wél aandacht voor bereikbaarheid en bluswater.
- Brandweezorg: wellicht is één van de knelpunten bereikbaarheid. Met name als er hofjeswijken worden gemaakt. Hoe verder weg met de auto, hoe minder snel geblust kan worden. Zelfde geldt voor vuilniswagens, vergelijkbare voertuigen en willen ook dichtbij woningen komen.
- Waterleidingen worden steeds kleiner, voor de brandweer is dit nadelig. Open water is een alternatief. Maar niet bij alle woningen is open water dichtbij genoeg.
- Duurzame bouwmaterialen, zoals hout. Daar ook rekening mee houden dat dit makkelijker en sneller brand.

Energie input gemeente

- Energieladder: eerst daken benutten, maar er is waarschijnlijk onvoldoende dakcapaciteit voor de totale vraag.
- Netbewust ontwerpen: windenergie is stabiel en kan netverzwaring beperken; afwegen als onderdeel van "minste belasting voor het net".
- Voorbeelden van klimaatadaptief bouwen: waterberging, sedumdaken, nestkasten, hittestressbestendig, minder verstening, 3/30/300-principes (als beleidsrichting).
- Innovatiekans: verkennen wat de mogelijkheden zijn om energie te winnen uit waterberging.

Tekening

- Vraag: Fries Congrescentrum Drachten (FCD) hoe zit het daarmee? Wet voorkeursrecht Gemeenten ligt er op.
- Dorpsbelangen: Bang voor nieuwe eigenaar bij het FCD, die dan woningen willen gaan bouwen.
- We werken nu naar een masterplan toe, daarin wordt het FCD integraal meegenomen. Afhankelijk van de definitieve opgave wordt gekeken wat de functie van het FCD blijft/wordt.
- Waterschap: Actieve maatregelen voor de groene buffer helpt om de buffer voor de toekomst vrij te houden. Water in het weiland makkelijker dan in de woonwijk.
Antwoord: Verdiepingsslag nodig voor de inrichting
- Provincie: welk woningbouwprogramma voorzien?
 - Antwoord: 2/3 betaalbaar, waarvan 30% sociale huur. En mogelijkheden voor geclusterde woonvormen voor ouderen.
 - Openbaar vervoer belangrijk voor sociale huur.
- Verkeer: Hoe is de ontsluiting van het gebied?
 - 10-20% van het verkeer is doorgaand verkeer.
- Bij het watergebied aan de oostkant zou je nog stapsgewijs langs de Nijewei kunnen bouwen.